

בְּנֵי קָרְבָּן

Sparks of Chasidus

THE BOOK OF NUMBERS

The "Book of Numbers" acquired its name from the census which takes place here at the opening of the book (see Yoma 68b). While at first glance, head-counting may appear to be a rather simple, almost trivial pursuit, Chasidic thought explains that the census recorded here in our Parsha was a profound event which touched on the very core of the Jewish spirit.

When a group of people are counted, everybody is equal. No person is counted twice, however important he may be, and even the most insignificant person is counted once. What, then, are we actually counting? It is not our personalities, our talents, our wealth, our knowledge or our esteem; rather, we are counting our very identities. Thus when Jewish people are counted—says Chasidic thought—the "nucleus" of our Jewish identities (possessed by all Jews equally) is stimulated and brought to the surface.

This "nucleus" of Jewishness is responsible for the remarkable display of courage among countless Jewish people who, throughout

history, were threatened with death if they refused to renounce their Judaism. For a person who had dedicated his life to the practice of Judaism, one can understand that he might sacrifice his life because Judaism is his *raison d'être*. But logic would dictate that another person, less committed to Jewish practice, would surely be willing to "tolerate" a momentary lapse in observance to save his life. Even a very pious person could argue that he would later mend this temporary lapse with *tshuvah* (repentance).

In fact, however, history has shown that countless Jews, from a broad cross-spectrum of backgrounds (including the non-observant) gave up their lives rather than transgress. Why? Because their Jewish "nucleus" is always alive; as Rashi writes, "He counts them all the time" (see *Classic Questions* to v. 11). And when this Godly spark comes to the surface, any Jew will naturally feel that his Jewish identity is so important that he is not willing to compromise it, even for a moment.

(Based on Likutei Sichos vol. 8, p. 1ff)

๓ נסח איזק

שאו את ראותו. ברשי"י מתוך חיבתו עי"ש
וכנספלו בעול וכו" ולבוארת אין הבנה
להות מה חיבתו נודע לנו במספר הות ולבנו הבעל
גלוון ולפנן גדרה כי **הבראץ** כתוב בפרשת לד
כהננים הוכרו לעשיות פועל דמיון למטה
בכדי שיתקיים למלعلا נבייאתויהם על כל פין
כמו גברני^ל השלך אבוי עיי"ש והנה כבישוראל
עלשין רצונו של מקום מושגחן בפלורה.
ובישראל אין עושין רצונו של מקום כסדר
השგחתו ולזה כבישואו יسرائيل במצרים בזוכות
האהונון רצה הקב"ה גוכיות בחנינן בלב החת
בפנוי להוויה מושגחן בולם בערכות מאתי
ירברבר. זהה לעשיות פועל דמיון למטה לאטער
בכלם בערכות מאותו התבידד יעוץ יתקיין תודר.
לזה כתוב על הענין גבון עשו את ראות
אוון לר נשתאות ראות גודל מטה ונדע שבاسر
הקב"ה רוצה להגביה לכללה הראש או המלאכים
ומודה"ד מקטרגזים. ולזה צוה ליתון כופר נפש
ומטעם וזה הוא מציאות פצרה העומר כי בשעת
יציאה מגדירות אלול הילמים היו ימי טהרה לישראל
ש"ה יי"ח ראייטים לקללת התורה וקנו אותו הימאים
אויה והביבות ולבד אנדרן סופרים כדי שייתוור
בבונם למלחמה, כי עתה חי מזומנים ליכנס לארץ ולבא במלחמה עם מלכי האמוריא אשר
בעבר הירדן ועם השאר כולם, כמו שאמר נועעים אנחנו אל הטעום אשר אמר ה' ו' ואינו
משה והנשיםים צריכין לדעת מספר חולץ צבא המלחמה, ונן מספר כל שבט ושבט ומטה
יפקד עליו בערבות מואב^ט במערכות המלחמה. כי התורה לא תסמוד על הנס. שירדו
את אלף^ט. וזה טעם כל יוצא צבא בישראל, כי המניין מפני צבא המלחמה^ט, נזנד ציחלך
לهم הארץ למספרים וידע כמה חבלים יפלו להם מן הארץ הנכשת להם. כי לווי דבר
המרגלים היו ננסים שם מיד:

(מ) ויהיו כל פקודי בני ישראל לבית אבותם וגוי כל יצא צבא בישראל. הוציאר הכתוב
להגיד מספר הכלל לאחר שתגידי הפרטיטים. כי נצטווה משה ואהרן שידעו מספר מפקוד העם^ט
וידוע מספר כל שבט, כי כן דרך המלכים במנותם את העם. ולא הבינו כי טעם המצוות
זהות למתה צוחה בה הקב"ה, כי היה צורך שיתיחסו לשפטיהם בעבר הדגים, אבל ידיעת
המספר לא ידעתי למה צוחה שידעו אותו אויל להודיעם חסרו עליהם כי בעקביהם נפש
ירדו אבותיהם מצרימה ועתה הם כתול הים. נך וך בני עטרים^ט, ואחריו כל דבר ומכפה
ימنم להודעם^ט כי הוא משגיא^ט לגויים, ימחץ^ט וויהו שאמרו רבותינו^ט
מלובח החבטים מונה אותו כל שעיה. ועוד כי הבא לפני אב הגבאים^ט ואחיו קדושים^ט,
הוא נודע אליהם בשמו יהיה לו בדבר הזה וכות וחייט. כי בא בסוד העם ובכתב בני
ישראל^ט, זכות הרבים במספרם, וכן לכולם זכות^ט במספר שיבנו לפני משה ואהרן. כי
ישימו עליהם עיגם לטובה^ט, יבקשו עליהם רוחמים^ט, ה' אלהי אבותיכם יוסוף עליכם ככם
אלף פעמים^ט, ולא ימעיט מספרם והשקלם כופר על נפשותיכם. ובמדבר סיני רבה^ט
ראיתי נך, במספר שמוט לגולגולות^ט, אמר לו הקב"ה למןותם בכבוד ובגדולה לכל אחד
ואהדר, לא תתיה אומר לראש המשפחה כמה מונה אותם, הדא הוא דכתיב במספר שמות מבן
יהן עוברים לפניך באימה ובכבוד, אתה מונה אותם, הדא הוא דכתיב במספר שמות מבן
עשרים שנה ומעלה לגולגולות. ויתכן שנאמר עד כי היה זה כדור שהמלכו עשה
בבונם למלחמה, כי עתה חי מזומנים ליכנס לארץ ולבא במלחמה עם מלכי האמוריא אשר
בעבר הירדן ועם השאר כולם, כמו שאמר נועעים אנחנו אל הטעום אשר אמר ה' ו'^ט, ואינו
משה והנשיםים צריכין לדעת מספר חולץ צבא המלחמה, ונן מספר כל שבט ושבט ומטה
יפקד עליו בערבות מואב^ט במערכות המלחמה. כי התורה לא תסמוד על הנס. שירדו
את אלף^ט. וזה טעם כל יוצא צבא בישראל, כי המניין מפני צבא המלחמה^ט, נזנד ציחלך
לهم הארץ למספרים וידע כמה חבלים יפלו להם מן הארץ הנכשת להם. כי לווי דבר
המרגלים היו ננסים שם מיד:

๔ כאי גל ג

(ט) וישבר אברהם בארץ עד מקום שכם. אמר לך תל חיבין אותו בכל הפרשיות הבאות
בצינן אברהם יצחק ויעקב, והוא עני גודל הופיעו רבתינו בדרך קטרה, ואמרו^ט כל
שהצארע לאבות סימן לנינים, ולבן יאריכו הכתובים^ט במספר המסתעות וחפירת האבות
ושאר המקדים, ויתשוב החושב בהםם כאלו הם דברים מיתרים מתחום יכולם באים
ללמוד על העתיה, כי כאשר יבוא המקורה לנבייא^ט משלשת האבות יתבונן ממנה הדבר
הנוגד לבא לורען. ודע כי כל גוירה עירין^ט כאשר תצא מכח גוזרת אל פועל דמיון תהיה
הגורלה מתקימת על כל פנים. ולבן יעשן הנבאים^ט מעשה בנבאות כמאמר גומיחו שזו
לברוך והיה ככלותן לקרווא את דברי הכהר הוה תשדור עליו ابن והשלכו אל תוך פרת
זאמרט ככח תשקע בבבל וגוי*. וכן עניין אלישע בהגינו ורעו על הקסת, ויאמר אלישע
ירדה וירד ויאמר זו תשועה לה, וחוץ תשועה בארם^ט, ונאמר שם ויקゾף עליו איש האלים
ויאמר להבות חמץ או שש פעמים או הכהית את ארם עד כל עתה שלש פעמים חבה את
ארם^ט, ולפיכן החזק הקב"ה את אברהם בארץ ועשה לו דמיונות בכל העתיד להouston
בורעה והבן זה. ואני מתחל לפרש הענינים בפרט בפסוקים בעזרת השם. ויעבור אברהם
בארץ עד מקום שכם, היא עיר שכם כן זה שם המקום ההוא^ט, ושכם בן חמור על שם
עירו נקרא וכותב רשי נכנס לתוכה עד מקום שכם להתפלל על בני יעקב כשיבואו מן
השדה עצים^ט, ונכון הוא. ואני מוסיף כי החזק אברהם במקום ההוא מלחלה, וקומות שנטו

ישנא נתקה אפראהיל ייך שלוש פעמים
ונעטן: כי וויקפנ אלוי אשל אולדים
ויאמך קדבנה חחש אולישע עקלים
או תחית אתראים ערפלה עקלים
שלש פעמים תפוח אתראים:
ב' גומת אלישע ויקרבות
אדרני מואב יכוא קאץ אא שנה:

מבחן בין ישׁׂעָדָאֵל וְהַקְמָתָה הַמְשֻׁבֶּן בְּמִדְבָּר

"וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים מֵשֶׁה בְּמִדְבָּר סִינְיָה בְּאֶהָל מוֹעֵד בְּאֶחָד לְחֶדֶש הַשְׁנִי בָּשָׁנָה חַשְׁגִּית לְצַאתְכֶם מִאָרֶץ מִצְרָיִם לְאַמֹּד" (א', א')

"מִתּוֹךְ חַנְקָן נֶפֶנְיוֹ מִוּסָה כָּל קָנָא, כְּפִילָה מִמְּלָלִים מִנְלָא, וְכַפְנוּלָה כְּנָגָל מִנְמָן לִידְעָה מִין סְטוּחָה. וְכַכְלָה לְאַקְלָות קָכִינָה עַלְיָה מִנְלָא. כְּלָמָל כְּנִימָן טָוקָם אַמְקָכוֹן, וְכָלָמָל צְלִילָם מִנְלָס"

(כ'ז)

(6)
32
21

מדברי רשיי אלו עולה, כי המשכן הוקם בניסן, אך ציוויו של הקב"ה את משה למוגנות את עם ישראל היה "בְּתַעֲשֵׂת הַשְׁנִי", כלומר בתודש אייר. מפרשיו רשיי שאלו על דבריו (ראה ראה"ס ועוד): מדוע המתайн הקב"ה חדש ימים מאו שהשרה שכינתו על עם ישראל עם הקמת המשכן עד למניותם? למה לא מנאם מיד עם הקמת המשכן?

ניתן ליישב את הדברים באربעה אופנים. האופן הראשון הוא, שרצה הקב"ה **שתהיה עם ישראל קביעות** במקומו. רק לאחר שלושים יום, כאשר נוצרה קביעות של חדש ימים בהשתראת השכינה עם ישראל, ציה הקב"ה למןותם.

וזהנה יש להבין, שלמושג "קביעות" ישנן השלכות להלכה בכמה עניינים. למשל: תושב חדש שבא לגור בעיר – ממתי הוא מתחיל להתחייב במיסי העיר? אם גור בעיר שלושים יום נעשה תושב קבוע בעיר והוא מתחייב במסים כשאר התושבים הקבועים (עיין בשולחן ערוך ח"מ סי' מ"ט סע' ג', בעניין חוות שמו בעיר לאחר שלושים יום), ולעוד כמה עניינים.

האופן השני הוא, שאפשר לבאר: ישנו כלל בהלכה שכאשר מלאו לוולד שלושים יום הרי שיש לו חזקת חיים וזהו נחשב "בר קיימת". מסיבה זו נעדך פדינו**הבן** ביום השלישי ואחד לילדה (ראה שולחן ערוך י"ד סי' ש"ה סע' י"א). לבן אף שבאחד בניסן הוקם המשכן מתוך קדושה והתלהבות גדולה, רצה הקב"ה לראות שההתלהבות תהיה קיימת ויציבה, בחוקת "חיות". משום כך רק בראש החדש אייר, לאחר תודש, מנאם לרוב חיבתם.

באופן שלישי ניתן לבאר על פי המובא במדרש (תנ"ה מא פקדי אות י"א, ילקוט שמעוני מלכים א', רמו קפ"ד), שמלאכת המשכן נסתימה בסמלו, אך הקדוש ברוך הוא ציה להקים את המשכן בניסן, "מפני שהחשב הקדוש ברוך הוא לעיר שמחת המשכן בשמחת היום שנולד בו יצחק". הטעם לכך הוא כדי להראות לעם ישראל שלא וכותם היא שגרמה לשכינה לשירותם עם ישראל, אלא זכות האבות היא שגרמה לכך. לפ"ז זה אפשר לומר, שאלתו היה המניין נערך מיד עם הקמת המשכן הינו עלולים לחשוב שוכותם של ישראל, שהקימו את המשכן, היא שהביאה להשתראת השכינה ולהזיבת המיחורת של ישראל. משום כך נדרה המניין של בני ישראל, כדי להציג זכות האבות היא שגרמה להשתראת השכינה במשכן, ולא זכותם של בני ישראל בלבד.

באופן הרביעי אפשר להסביר על פי דברי חרמ"ן (ויקרא כ"ג, י"א), שהמישים הימים שבין يوم טוב הראשון של פסח לשבעות מהבירים את ניטן לטין. נמצא שאיר הינו חלק מניסן, ואם כן ישראל נערך, בסוף של דבר, בחודש ניסן.

(7)

(8)

(9)

(10)

(11)

ואתכם יהיו איש למטה איש ראש לבית אבותינו זצ"ל
 פעם נערכה שמחה נישואין במשפחה דרכ"ק מהר"י מבעלוא
 זצ"ל, הכל הכינו עצם לנסוע לחתונה, והוחלט שהילדים לא
 יצטרפו. חשקה נפשו של הילד בעריל'י (לימים, הרה"ק ר' ישכר דב
 מבעלוא זצ"ל) להשתתף גם הוא בחתונה, והביע רצונו בפני אמו
 הצדנית. שאלת אותה מודע רוצה אתה לנסועומי ישגיח עלייך
 בתוך הקהלה הרב", ענה לה שעלו נסוע וטעמים כמוסים עמו.
 בשראה הילד שאין מתחוננים לקחתו לחתונה סירב לאכול, שאלתחו
 אמו "מדוע אין אוכל", ענה בעריל'י שיתמיד בצוומו עד שישיכמו
 לנסייתו. הוסיף אמו ושאלת "מדוע כה עז רצונך לנסוע עמו?",
 ענה לה בשנית שיש לו טעים כמוסים ואני יכול לגלוותם אלא
 לאبيו בלבד. נכנסתה הרבענית לבעה הצדיק וסיפורה לו, ציווה מראן
 להכנס אליו את בעריל'י ושאלתו לפשר הדבר. שטח הילד לפני אביו
 את נימוקיו א. איתא (זהה"ק ח"ג ר"ט) שהאבות שנפטרו באים
 ומשתתפים בשמחה, וגם זקנָן זצ"ל יבואו, ולכן חשקה נפשו להיות
 באותו מעמד ולראות זיו פניו. ב. בחלומו ראה שלשה אנשים
 מוצאו חן בעיני אביו והוא נurther לבקשתו.

נ אמר הרה"ק מהר"י, יתכן שפסק זה שנזכרת בו המלה איש שלוש
 פעמים בא לרמז שלשות נישואין באים להשתתף שלשה דורות
צדיקים, וזהו הרמז גם בסוף העניין שם כתוב "אללה קראויה העדה
 נשיאי מנות אבותם וראשי אלף ישראל הם" (שם ט"ז), מפרש רש"י
 הנקראים לכל דבר חשיבות שבמדה. כשהשמע הילד דברי אביו על
 הפסוק, אמר, המתוות האמוראים בפסק זה הם בודאי אוטם מנות
 שראיתי בחלום. (אדמורי"י בעל"ז).

... והוא בעצם מה שכיוונה התרבות האלהית בכל מה שתכללו פרשה זו,
 וקצת הבאה אחראית במפקד מספר עם ה' אלה, וביחסם איש אל שבט, והבדלת
 חלויים, ושם אותה על ארבע ראשי, וחולקת השבטים אל ארבעה דגלים, שלוש
 שלש לכל דגל ודגל, וחניות כלום סביר למשכן. כי נוסף על מה שהיה כל זה
 הגבלת מעלה וקדושה למקדש שלא יבוא לידיות בבעל את הקדש, דוגמת ההגבלה
 שנעשה בסיני בידי יהורטס אל ה' לראות, כמו שכח הרמב"ן ז"ל בפתחת
 פירושו בספר הזוהר⁴, הנה יהיה החטולות עצום מאד, מצד שמעבן על האופן ההוא
 המיוחד, יעמידם על aicot haMakom הוהא האמצעי הנכבד אשר בו ארון הברית
 ארון כל, כמו שאמרנו (פרק תל), נמצוא עמוד במויח מוחיזר פניו למערב וכו', ונמצאו
 כולם מכובנים להם לאביהם שבשמיים. וטה העניין עצמו בתורה האלהית, כי
 נבראותה שהיו כל מהנינים נפרשים ונבדלים אלף אם מהמשכן, ומהנות הלוויים
 מבדילים בינם ובינו, והחצר מבדלת בין ההיכל והלוויים, ופרכת המסר בין הדרש
 ובין קדש הקדושים, ובקדש הקדושים הארון אשר עליו הכרובים פורשי כנפים,
 והتورה האלהית נתונה בחוכו, שבכל וודע כי הוא עיקר הכל, והוא המרכז אשר
 עליו יסובבו כל הענינים הנכבדים האלה, ויקבעו בנפשם היהות תכליות כל
 המעשים ועיקרן. ויבער בכלם בעוצם תשוקת רשיי אש שלhabit יה לא תכבה,
 גם יהיה מימה העצומים והמוחוקים מים קרים על נשא באח באש בתאות
 ובחכירות התשוקות הגופיות, ומזה יבואו אל פרישות העולם וההינור מקניינו
 והעלוותיו המdomים, להתבודד בסקיה הנפשים והזהונותים.

אighthא זמפל ייילס על מודע פיין סמלין
הווע ' נסילוך, ויך נצער קדאניס ען
דרכ קענזורס מה זה מורה ען עונזטנו זימיס
הלו. עוד ייך נצ'ה, מה צהו ווועיס זמפל
סידגלאס צענגן ממנה יתודה ייך ישככל
ויזולען, וויהם גלעדייל ספדר קמדאניס הווע
לעפ' ספדר סידגלאס, ודאגן ממנה יסודס סומ
יעטן, וממעה ישככל מכון לעריל ויזולען מכון
נקזין, ונבלולות זקסנעל גומטם ישככל יסיה
גענד מודע סיון, איזום מודע צל ממן מורה,
וישככל פרי סומ גהסלה צל מורה, וגומט
טולא צל מורה, גומט דיקעל סיון סומ גענד
צעט זולען.

אמרין גמלן (מליט פה, ח) על גנות כי
יטלטן מהלך ירלהן, שאקכ'ה ח' מהל
[ג] אספינה סיה צלט נכלנו נז (ירמיה יט, ז).
ולירלאו גמלן צלט נרכנו גמורא מהילנא.
וילנא פירושיטס נהממו זזה, למש צהמת נל
ההממו כלכם גמורא הילר שוד לבך צהן נז
טירמיה ימירה, ולמש נל יהממו הומה נדרכם
האטלו. ומטו נז נס הקבץ מקעלט זג'ל
קהונת טיל על פי דברי המתומ' בקרות יה, ז
ד'ס אכגד ואילו"ס (פס פ"ה פינן יג) שכמצעו
טלטעם המלח כטהדים מוגרך כלכם גמורא
צזוקה, ותמהן כן הויל נעצום ממקה, טהויש
[ה] גרכין צו נרכן כתקופע עmis למורא צללה,
וחמיינו נקלה סייקם סדעת, מושס סהדים חיינו
מייהיך לעמו גמורא, ודעמו טליו תמייז. ונפי
וית גנמא לי מי הסיט לעמו גמורא בעט
בעטקה לדעריס הילרים גנמא חייך נדרך
[ו] טויה"ט גרכום גמורא [וכ' כ' גמפל חטן קופר
עשלוי גרכום פטמיין ז), ומי' מוע וקלייער

(סענ' מו) עיי' ס'. ווּנְכֹונָה שְׁהִמְנוּ נֶה הַלְכָה, סְיֻעָה צְגַעַת קִילּוֹת גְּעוֹלָה כְּמַעֲזָה נֶה הַלְכָה צְדָרֵלִי הַמּוֹלָה, וּמוֹמָן יִצְחָם צְפָקָה נֶה מְלָכִי מִולָּה לְקִימָה דְעַמָּה מִמּוֹלָה, וְזָוג כְּמַחוֹדוֹ לְלִימּוֹד סַיּוֹ מִמּוֹיְצָס נִצְרָךְ נֶה יְלִימּוֹדָם, וְהַס נֶה צְרָכוֹ נֶה עַזְּהַמּוֹלָה, וְלֹן נֶה מְהֻמָּל צְלָנוֹ צְמָלוֹת מִמְּלִילָה. נֶהָמָן כִּי עַיקָּר נֶהָמָן צְלָנוֹ צְמָלוֹת לְיִנוֹ עַל קְהֻרוֹן בְּגַלְכָּה לְפִנֵּי נֶהָמָן כִּי עַיקָּר הַתְּבִיעָה הַוֹּה עַל מָה צְלָנוֹ נֶהָמָן כְּלִימּוֹד, כִּי עַיקָּר הַתְּבִיעָה הַוֹּה עַל מָה צְלָנוֹ הַלְכָה צְדָרֵלִי הַמּוֹלָה, וְלִלְטָן קְכָמָות וְנֶה הַלְכָה נֶה.

ויש להלמי לארכיניס על פי מה שכתב חמלנו
נמס לצי נזוק בוכן ופ"ע (פי' נזוק ימי)
הום י"ג טניר צמיהע הטעות כל נכס, אין
פירושו רק מקום ליום טהורה, רק כל מקום
שלטס ממניג כפי גאנכט סלי שמוקש נמקדש
בקודמת לארכיניס הטעות כל הלה. והס קהדים
בצעם ענקו נסמקה ונול דען קוואן מאפנא

(G)

סְכִינָה (6)

וְאֶלְהָ תֹּולְדֹת אַחֲרֵן וּמֹשֶׁה בַּיּוֹם דִּבֶּר הָאֱלֹהִים אֶת מִשְׁהָ בְּהַר סִינִי. וְאֶלְהָ שְׁמוֹת בְּנֵי אַחֲרֵן הַבּוֹכֵר נֶדֶב וְאֶבְיוֹתָא אֶל עֹזֶר וְאִיתְקָרָר" (ג', א'-ב').

"וְהַיּוּ מִזְכֵּר גָּלָגָן כְּנִי לְפָנֶיךָ וְנִקְלְלוּ תְּבוֹלָתָם" – לפי תלמידין תוכה. מלמד ר' כל סמלמן היה בן מכיוון טורה, מנהלה עליון האכלתנו ר' אהרון ללו". ב"מוס דרב ר' אהם מקשה – נגענו חוץ מולדות ר' גמליהן, ר' גמליהן מה קלמלה מפני בגולטה" (כך י"ט פ"ג מנכדיין י"ט ע"ב)

ישנו הבדל גדול בין צורת הלימוד של אדם הלומד עם בנו, לבין צורת הלימוד של אדם הלומד עם בן חבירו. שכאש לומד האדם עם בנו אין הוא מקמץ בלימוד, אלא לומד אותו ברחבות, עד שיבין היטב את כל החומר הנלמד. אך כאשר רב מלמד את בן חבירו, יתכן שיקוצר בזמנו הלימוד, למראות שלפעמים התלמיד עדין לא הבין כל צרכו את הנלמד.

לכך מלמדת אותנו התורה, שבדצריך ללמד את בן חבירו תורה באותה מידת
מלמד את בנו. וכך אמרת הגמara (עירובין נ"ד ע"ב): "רבי עקיבא אומר: מנין
שחייב אדם לשנות לתלמידיו עד שלימודנו? שנאמר (דברים ל"א, י"ט): 'ולמדה את בני
ישראל'. ומניין עד שתהא סדרה בפיהם? שנאמר (שם): 'שמעה בפייהם'. ומניין שחייב
להראות לו פנים? שנאמר (שמות כ"א, א'): 'yalah המשפטים אשר תשים לפניהם'."

46

16 נקיים עדין ט', וקיימים מחותניים לסת"מ
כענ"ז, כ"ז צעות ציוס, ז' ימייס צפוזע, וכל
סיטלך חמיס כל טהרה לך נקיות מחותניים
הלויכות גענות שבקב"ה הביגג בעולמו, ווון
השלכות קמלות ה'ט טהרה כל גען וווען.
ולכן סי"ט כל צענות חמוץ סיטין חמוץ
המוחך כל קנטט התורה, ושיין לאכט בעולן,
ומדכטינ (דנישס ג', יט) טהרה זוגונן בעולמן,
ומוקפה ספלוי לדיק (ר"ש סיון הו' ג') ולטמלה
מה' ז' ערטה, דלאהויליה לאן מקוס בלאן
לטמלה, אלאה טהרה יודה למסטר ומפקיך
מזורנו. פלטן צעניזען זוכחה כל מעשייך הס
מוראה, זוכחה נטמלה על לי קאוחה מקודר
טולר פליין בעולמן. ושה טהרה קאמטן כל קנטט
טולר, פונטת סכת וסינולט נקיות חמוץ
טולר, פונטת סכת וסינולט נקיות חמוץ.

16

ובזה ימפליך דצבי רצ"י חמיש עמלים
טולר, סיינו טאטטלום בעולם
המעסה מסיס ען פי טולר. ווה נקרל דיקיל
צאס מלכו, וס נחומי תלאו, שאהיליכס מסיס
בזוקה טולר. כמיע (דנישס ג', יט) זונטמך דלאה,
ולרטו צו"ל (דנישס ג', יט) מה דראן רשות, סיינו
כי דראן הו' היליכס געניני קרטות, וטאש יסיין
על פי טולר, זוכחה מקייס טאטטלום גאנטלא
טסיס מקוסתטט טולר.

16

17 ובזה יוון מס טהלה נטפל יילך המלך
הו' ז' דהילך, הו' ז' חימט צמ"ל
(ויה"ק פ"ג גה). טולר ען כל' זיין, סיינו כה
הטלה, ווון גאנטס גנד כה קאנטט למון
הה טהרה נטפוק פגטמיות ולטסום ח'ז' גאנטס
בזעט מענדזום לאקז'ה. ווון ז' טולר ען כה
שטעט כל טולר, לי זיין גיגנטליות ער, וכמיע

(טנישס ג', יט) ט' ער גאנטו ימן, ולרטו צו"ל
(זנישס קער, ג') דקמי ען טולר, ושיינו זס
העוו שיכול נטמלה געולס השעהה ען פי
טולר. ווה כה צל מודע סיון, קמליך הו' ז'
דאיליך - זיין ער טילך גיגנטליות קמ"ט,
שיינו טהס ממילך ה'ט טולר ען דאיליך צל
הו' ייסא שפע צל פלינקה. וכדכטינ וס
נחומי תלאו, דסיינו ני"ז היליכס נדרן
טולר, ז' ווונטיג גאנטליות צעםס, כי וס
טענק גאנטס ומטען הו' כה לאלה וועל פי טולר,
ויה' מקייס דעם טולר, ז' יט שפע ממוקו
טולר, ווון בגרכא צולטט גאנטס זיון.

17

18 וואס גאנינט ער"ס, וואס מכל עין צל
רמולומ וסקל, וממניג צממיות קרלון
טולר, לו כי סטטט צעתם טומט טולר ז' חימט
כל טולר. וס טהרה צעתם טומט ז' זומט
עטמו כפי טהלה, וחוכר טלה' ימוד, זומט זט
יעינוי נבל יעזר עט ווון מתלוו מהרי נטננס
גגו', וכבר זט דצבי סטטט (לטוט פ"ט מ"ט)
טומטילס אל מלטה זטטה, סרי צלן לאטאליס
טהלו טטמאניג עט פי טלה, גאנטס האנקוס
הרצע ה'טום צל טולר. ווון מגוואר טרלט
טולר נטשן כל טווס כו'ו, כי לינו מקטם
דעמו מהלכה ומדלפי טולר, וממיה' נטן
זטן ז' ה'טום צל טולר, וכל קאנטומיו הס עט
פי טולר.

18

ובזה יט מקוס לאטיל, כי וס טהרה ה'ט
טולר נטן כליה' זטן סטטט, סרי סטטט
19 דעמו מדליי טולר ה', ווון כל זטן נטן
טטיקם סטטט מטולר, וזודלוי ג'ט נטער
טטרכט טולר עט כל טויס פי גאנ'ל. וטטיפט
טהרה צו' טו סיטי מטליט טילוטו ייסס עט פי
טולר, ז' זו טו סיטי מטליט טילוטו גאנטס, נטוי
כל חייו ער' טולר.

19

לטדים ה'ז ווון כי עין היליכס טולר עט
מה צטטט טויסק נטס חון מעטן
טולר, כל ליליכטוי גאנטמייס, היליכס טassis
טיפה וכיוו'ג', ווון ימפליך ליטן סטטוק
20 (ויה"ק פ' ג') וס נחומי תלאו, ופירות רס"י
טטהיי עמלים טולר, סיינו צל טטט צל
טהרה ייסא גאנטס, עט דראן טולר, זו כוונת
סכמה וס נחומי תלאו, שאהיליכס מסיס
טולר. ווון יטולר וס דהילט (טנישס ג', ג')
ג' מנה דרי' היליכס כל קאנטס צל יוס
מוונטס וו טסונ צן טולס סטט, טנומאל (טנישס
ג', ג') היליכס טולס ז'ו, ה'ט מカリ טטרכט ה'ט
טולס. טטרכט טויס קאנטס טולס, האטאליס
טהלה טויס צטרכט טולס, ייסו עט פי היליכט,
21 ווונטקלט צטוטס נטכלות צל יוס, צל צו'ו
טום עט פי טלה, וולד צו' טהרה צן טולס
ה'ט. ווינט גאנטס ווון ה'ט ז'ו היליכט
לטס'ג', רק טטסיו טהרה צטרכט צן טולס טהה,
שיינו נבל געולס הו', יוון צל נטן חי'ו גאנטס
22 פי טולר נטן צטוטס טהרה צעולס ה'ט גאנטס
געולס הו', ווון נקרל צן טולס האה.

שבועות טהרה זטן ממן טולרנו, זטן צל
קאנט שטן טולר, ממן טולר טהה
וון צאנט טטמל קאנט עט עטטס זט בטול

19